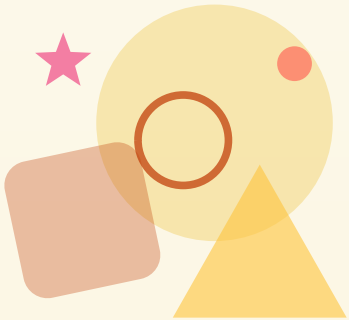
Talim Noktası.

5. Sınıf

Sosyal Bilgiler

Demokrasi ve Cumhuriyet

4. Öğrenme Alanı: Yaşayan Demokrasimiz · Konu 07 · Konu Anlatımı

Demokrasi ve cumhuriyet

Yaşayan Demokrasimiz · Konu 07

Bu konuda neler var?

1 Hayatımızdaki Demokrasi 4
2 Demokrasinin Temel Nitelikleri 7
3 Cumhuriyet ve Nitelikleri 10
4 Demokrasi ile Cumhuriyetin İlişkisi 13
★ Konu Testi 17
★ Cevap Anahtarı 19

Sınıf başkanını seçerken oy kullandınız mı? Ailenizle hafta sonu nereye gideceğinize birlikte karar verdiniz mi? Okul müdürüne bir öneri yazdınız mı? Bu küçük deneyimlerin hepsi büyük bir düşüncenin parçasıdır: insanların kendilerini ilgilendiren kararlara katılması. Bu düşüncenin adı demokrasidir. Ülkemiz ise bir cumhuriyettir; yani devletimizi milletin seçtiği kişiler yönetir. Bu konuda demokrasinin ve cumhuriyetin hangi niteliklere sahip olduğunu öğrenecek, bu iki kavramın birbirini nasıl tamamladığını keşfedeceksiniz.

Bu bölümde

- Demokrasinin günlük hayattaki örneklerini evde, okulda ve şehirde fark edeceksiniz.
- Demokrasinin temel niteliklerini belirleyeceksiniz.
- Cumhuriyetin niteliklerini örnekleriyle açıklayacaksınız.
- Demokrasi ile cumhuriyet arasındaki ilişkiyi belirleyeceksiniz.
- Cumhuriyeti korumanın ve yaşatmanın önemini tartışacaksınız.

Anahtar kavramlar

demokrasi · cumhuriyet · millî egemenlik · seçme ve seçilme hakkı · katılım · çoğulculuk · hukukun üstünlüğü · özgürlük · eşitlik · anayasa

Etkinlik 1

Ön değerlendirme: Ne biliyorsunuz?

Doğru ifadelerin yanına **D**, yanlış ifadelerin yanına **Y** yazınız. Yanlış bulduğunuz ifadeyi düzelterek yeniden yazınız.

1. Sınıf başkanı seçimi demokratik bir uygulamadır.
2. Cumhuriyet 29 Ekim 1923'te ilan edilmiştir.
3. Demokraside yalnızca yöneticilerin görüşü önemlidir.
4. Ülkemizde vatandaşlar yöneticilerini seçimle belirler.
5. Kurallara yalnızca öğrencilerin uyması gerekir, yöneticilerin uyması gerekmez.

Zorlandıysanız: Seçim, insanların kendi temsilcilerini belirlemesidir; sınıf başkanı seçimi de böyledir. Türkiye Büyük Millet Meclisi 29 Ekim 1923'te cumhuriyeti ilan etmiştir. Demokraside herkesin görüşü önemlidir; kararlar katılımla alınır. Kurallar ise yöneticiler dâhil herkes için geçerlidir.

1 Hayatımızdaki Demokrasi

Demokrasi sözcüğü eski Yunancada “halk” ve “yönetim” anlamına gelen iki sözcükten oluşur. Demokrasi yalnızca ülke yönetimiyle ilgili değildir; evde, okulda ve yaşadığımız şehirde de demokrasiyle ilgili pek çok davranış görürüz.

Tanım Demokrasi

Halkın, yönetimle ilgili kararlara doğrudan ya da seçtiği temsilciler aracılığıyla katıldığı; özgürlüğe, eşitliğe ve hukuka dayanan yönetim ve yaşam anlayışına demokrasi denir.

EVDE

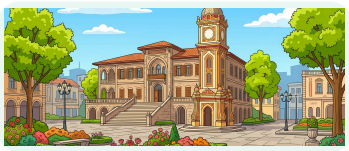
Aile toplantısında herkes görüşünü söyler. Tatil planı ya da ev işlerinin paylaşımı gibi kararlar birlikte alınır.

OKULDA

Sınıf başkanı ve okul meclisi seçimle belirlenir. Öğrenciler önerilerini öneri kutusuna yazarak okul yönetimine iletebilir.

ŞEHİRDE

Vatandaşlar yerel seçimlerde belediye başkanını ve muhtarı seçer. Bir sorunu çözmek için belediyeye dilekçe verebilir.

Bu örneklerin ortak noktası, insanların kendilerini ilgilendiren kararlarda söz sahibi olmasıdır. Bir karar herkesi ilgilendiriyorsa herkesin görüşünü söyleyebilmesi gerekir.

Demokratik karar nasıl alınır?

1. **Sorun belirlenir** — Karar verilecek konu herkese açıkça anlatılır.
2. **Görüşler alınır** — Herkes düşüncesini söyler, kimse susturulmaz.
3. **Görüşler tartışılır** — Öneriler saygıyla dinlenir ve karşılaştırılır.
4. **Oylama yapılır** — Her kişinin bir oyu vardır, oylar açıkça sayılır.
5. **Karar uygulanır** — Azınlıkta kalanların hakları da korunur.

Demokratik bir uygulamayı değerlendirirken **hakkaniyete**, yani herkese adil davranılıp davranılmadığına da bakarız. Bir seçimde bütün adaylara kendini tanıtma fırsatı verilmemişse ya da bazı kişilerin oy kullanması engellenmişse o seçim adil değildir.

Örnek 1: Hangi seçim adil?

Soru: İki sınıfta sınıf başkanı seçimi yapılmıştır. A sınıfında aday olmak isteyen üç öğrencinin hepsi aday olmuş ve sınıfa kendini tanıtmış, herkes gizli oy kullanmış ve oylar tahtada herkesin önünde sayılmıştır. B sınıfında ise aday olmak isteyen iki öğrenciye konuşma fırsatı verilmemiş, oylar el kaldırarak ve yalnızca bir aday için toplanmıştır. Hangi seçim demokratik ve adildir? Gerekçesini yazınız.

Çözüm: A sınıfındaki seçim demokratik ve adildir. Aday olmak isteyen herkes aday olabilmiş, herkes kendini tanıtma fırsatı bulmuş, oylar gizli verilmiş ve açıkça sayılmıştır. B sınıfında ise iki öğrencinin **seçilme hakkı** engellenmiş, oy verenlere seçenek sunulmamıştır. Bu seçimde eşitlik ve özgürlük sağlanmamıştır.

Ne öğrendik?

1. Evinizde ailece birlikte aldığınız bir karara örnek veriniz.

2. Okulunuzda demokrasiyle ilgili hangi uygulamaları görüyorsunuz? İki örnek yazınız.

3 Mahallenizdeki parkta kırık bir salıncak gördünüz. Demokratik bir yolla bu sorunun çözülmesi için ne yapabilirsiniz?

4 Aşağıdakilerden hangisi demokratik bir uygulama değildir?

A) Sınıf başkanının oylamayla seçilmesi
B) Belediyeye dilekçe verilmesi
C) Bir öğrencinin, arkadaşlarının görüşünü sormadan sınıfın kararlarını tek başına alması
D) Aile kararlarının birlikte konuşularak alınması

Notlarım

2 Demokrasinin Temel Nitelikleri

Bir yönetimin demokratik olup olmadığını anlamak için bazı niteliklere bakarız. Bu nitelikler birbirine bağlıdır; biri eksik olduğunda demokrasi zayıflar.

Tanım Millî egemenlik

Ülkeyi yönetme yetkisinin kayıtsız şartsız millete ait olmasına millî egemenlik denir. Millet bu yetkiyi seçimle belirlediği temsilciler aracılığıyla kullanır.

Demokrasinin temel nitelikleri

- **Özgürlük:** İnsanlar düşüncelerini başkalarının haklarına zarar vermeden açıklayabilir, inandıkları gibi yaşayabilir, şiddete başvurmadan toplantı yapabilir.
- **Eşitlik:** Kanunlar herkese aynı biçimde uygulanır. Anayasamızın 10. maddesine göre kimse dili, dini, cinsiyeti ya da düşüncesi yüzünden farklı muameleye uğratılamaz.

- **Seçme ve seçilme hakkı:** Kanunda belirtilen şartları taşıyan vatandaşlar oy kullanabilir ve aday olabilir.
- **Millî egemenlik:** Ülkeyi yönetme yetkisi milletindir. Anayasamızın 6. maddesinde "Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir." denir.
- **Katılım:** Vatandaşlar seçimlerde oy vererek, görüş bildirerek, dilekçe yazarak ya da sivil toplum kuruluşlarında çalışarak kararlara katkı sunar.
- **Çoğulculuk:** Farklı düşünceler, farklı siyasi partiler ve farklı yaşam biçimleri bir arada var olabilir. Çoğunluğun kararı uygulanırken azınlıkta kalanların hakları da korunur.
- **Hukukun üstünlüğü:** Kurallar herkes için geçerlidir. Yöneticiler de vatandaşlar gibi kanunlara uymak zorundadır.

Örnek 2: Kaynakla düşünelim

Soru: Aşağıdaki kaynağı okuyunuz.

> Okul meclisi, bahçeye konulacak yeni oyun alanı için öğrencilerin önerilerini toplamıştır. Öneriler sınıflarda tartışılmış, sonra okulun bütün öğrencileri oylama yapmıştır. En çok oyu alan öneri uygulanırken ikinci sıradaki öneriyi verenlerin isteği de dikkate alınmış ve bahçenin bir köşesine satranç masaları konulmuştur.

Bu kaynakta demokrasinin hangi nitelikleri görülmektedir?

Çözüm: Öğrencilerin öneri sunması ve oy kullanması **katılımı**, herkesin bir oyunun olması **eşitliği** gösterir. Farklı önerilerin tartışılması ve ikinci sıradaki önerinin de dikkate alınması **çoğulculuğa** örnektir.

Ne öğrendik?

1. Bir okulda yalnızca bazı sınıfların okul meclisi seçiminde oy kullanmasına izin verilirse demokrasinin hangi niteliği zedelenir?

2. "Belediye başkanı da trafik kurallarına uymak zorundadır." cümlesi demokrasinin hangi niteliğiyle ilgilidir?

3. Bir sınıfta bir öğrencinin farklı düşüncesi nedeniyle alay konusu olması doğru mudur? Demokrasinin hangi niteliğine göre değerlendiriniz.

4 “Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir.” ifadesi demokrasinin hangi niteliğini anlatır?

A) Çoğulculuk
B) Millî egemenlik
C) Hukukun üstünlüğü
D) Özgürlük

Notlarım

3 Cumhuriyet ve Nitelikleri

Cumhuriyet sözcüğü Arapçada “halk, topluluk” anlamına gelen kökten türemiştir. Cumhuriyet bir devletin **yönetim biçimidir**.

Tanım Cumhuriyet

Egemenliğin millete ait olduğu, milletin seçtiği temsilciler aracılığıyla kendi kendini yönettiği ve devlet başkanının belirli bir süre için seçildiği yönetim biçimine cumhuriyet denir.

Cumhuriyette yönetim bir aileye ya da bir kişiye ait değildir; yöneticiler seçimle göreve gelir ve görev süreleri bitince yeniden seçim yapılır. Yönetim babadan oğula geçmez.

Türkiye Büyük Millet Meclisi 23 Nisan 1920’de Ankara’da açıldı. Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasından sonra 29 Ekim 1923’te cumhuriyet ilan edildi ve Mustafa Kemal Atatürk ilk cumhurbaşkanı seçildi. Anayasamızın 1. maddesi “Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.” der. Her yıl 29 Ekim’i Cumhuriyet Bayramı olarak kutlarız.

Notlarım

Frayer modeli: Cumhuriyet

Tanım
Milletin, seçtiği temsilciler aracılığıyla kendi kendini yönettiği yönetim biçimi

Özellikleri
Egemenlik milletindir; devlet başkanı belirli bir süre için seçilir, yönetim babadan oğula geçmez

Cumhuriyet

Örnek
Türkiye Cumhuriyeti: 29 Ekim 1923'te ilan edildi, yöneticiler seçimle belirlenir

Örnek olmayan
Yönetimin tek bir aileden babadan oğula geçtiği, halkın yöneticiyi seçemediği bir düzen

Cumhuriyeti korumak ve yaşatmak: Cumhuriyet, milletin kendi geleceğine kendisinin karar vermesini sağlar. Bu yönetim biçimini korumak hepimizin sorumluluğudur. Bir öğrenci olarak kurallara uymak, başkalarının haklarına saygı göstermek, seçimlerde ve tartışmalarda görüşünü saygıyla söylemek, millî bayramların anlamını kavramak cumhuriyete sahip çıkmanın yollarıdır.

Örnek 3: Örnek mi, örnek değil mi?

Soru: Aşağıdaki durumların hangisi cumhuriyetin niteliklerine uygundur, hangisi uygun değildir? a) Bir ülkede devlet başkanı, babası öldükten sonra onun yerine geçmektedir. b) Bir ülkede vatandaşlar belirli aralıklarla yapılan seçimlerle devlet başkanını ve milletvekillerini seçmektedir.

Çözüm: İlk durum cumhuriyete uygun değildir. Yönetim babadan oğula geçmekte, millet yöneticisini seçememektedir. İkinci durum ise cumhuriyete uygundur. Yöneticiler seçimle ve belirli bir süre için göreve gelmektedir; bu da egemenliğin millete ait olduğunu gösterir.

Ne öğrendik?

1. Cumhuriyet hangi tarihte ilan edilmiştir?

2. Cumhuriyette yöneticiler nasıl göreve gelir?

3 Bir öğrenci olarak cumhuriyeti korumak için yapabileceğiniz iki davranış yazınız.

4 Aşağıdakilerden hangisi cumhuriyetin niteliklerinden biri değildir?

A) Egemenliğin millete ait olması
B) Yöneticilerin seçimle göreve gelmesi
C) Yönetimin babadan oğula geçmesi
D) Devlet başkanının belirli bir süre için seçilmesi

Notlarım

4 Demokrasi ile Cumhuriyetin İlişkisi

Demokrasi ve cumhuriyet sık sık birlikte kullanılır ama aynı şey değildir. Cumhuriyet devletin **kim tarafından ve nasıl yönetileceğini** belirleyen yönetim biçimidir. Demokrasi ise kararların **nasıl alınacağını** belirleyen, katılıma, özgürlüğe ve eşitliğe dayanan anlayıştır.

Demokrasi ve cumhuriyet: Farklı yönler, ortak temel

	Demokrasi	Cumhuriyet
Neyi anlatır?	Halkın yönetime katıldığı yaşam ve yönetim anlayışı	Devletin yönetim biçimi
Temel soru	Kararlar nasıl alınır?	Devleti kim, nasıl yönetir?
Öne çıkanlar	Özgürlük, eşitlik, katılım, çoğulculuk	Seçimle gelen yöneticiler, belirli görev süresi
Ortak temel	Millî egemenlik ve hukukun üstünlüğü	Millî egemenlik ve hukukun üstünlüğü

İki kavramın ortak temeli **millî egemenliktir**; hukukun üstünlüğü de ikisinin vazgeçilmez dayanağıdır. Cumhuriyet, yönetme yetkisini millete verir. Demokrasi ise milletin bu yetkiyi özgür ve adil seçimlerle, katılımla ve haklarını kullanarak nasıl uygulayacağını gösterir. Cumhuriyetin getirdiği seçim düzeni demokrasinin gelişmesine zemin hazırlar; demokrasi de cumhuriyeti güçlendirir. Bu yüzden iki kavram birbirini tamamlar.

Tanım Hukukun üstünlüğü

Devleti yönetenler dâhil herkesin kanunlara uymak zorunda olduğu, hiç kimsenin kanunların üstünde olmadığı anlayışa hukukun üstünlüğü denir.

Demokrasi ve cumhuriyet birbirini nasıl tamamlar?

Millî egemenlik
Cumhuriyetin temelidir; demokraside millet bu yetkiyi seçimle kullanır

Seçim
Cumhuriyette yöneticiler seçimle gelir; demokrasi seçimin özgür ve adil olmasını sağlar

Demokrasi ve cumhuriyet birbirini tamamlar

Haklar
Cumhuriyet hakları anayasayla güvenceye alır; demokrasi bu hakların kullanılmasıdır

Sorumluluk
İkisini de korumak ve yaşatmak vatandaşların görevidir

Örnek 4: Sözcükleri sınıflandıralım

Soru: Şu sözcükleri "daha çok cumhuriyetle ilgili", "daha çok demokrasiyle ilgili" ve "ikisiyle de ilgili" diye gruplandırınız: görev süresi, çoğulculuk, millî egemenlik, cumhurbaşkanı, katılım, hukukun üstünlüğü.

Çözüm: Daha çok cumhuriyetle ilgili: görev süresi, cumhurbaşkanı. Daha çok demokrasiyle ilgili: çoğulculuk, katılım. İkisiyle de ilgili: millî egemenlik, hukukun üstünlüğü. Bu gruplama, iki kavramın farklı yönleri olduğunu ama aynı temele dayandığını gösterir.

Bağlantı: Türk kadınının seçme ve seçilme hakkı

Cumhuriyetin ilanından sonra eşitlik ilkesi adım adım hayata geçirildi. Türk kadınları 1930'da belediye seçimlerinde, 1933'te muhtarlık seçimlerinde, 1934'te de milletvekili seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı kazandı. Fransa, İtalya ve İsviçre gibi pek çok Avrupa ülkesinde kadınlar bu hakka Türkiye'den sonra kavuştu. Bu gelişme, cumhuriyet ile demokrasinin birbirini nasıl güçlendirdiğini gösteren güzel bir örnektir.

Etkinlik 2

Performans görevi: Kavram afişi

Grubunuzla demokrasinin ve cumhuriyetin hayatımızdaki yerini anlatan bir afiş hazırlayınız.

1. Afişin ortasına iki kavramın ortak temelini yazınız. Çevresine demokrasinin ve cumhuriyetin niteliklerini birer kısa örnekle yerleştiriniz.

2. Afişin bir köşesine cumhuriyet için bir Frayer modeli çiziniz: tanım, özellikler, örnek ve örnek olmayan.
3. Evde, okulda ve şehirde gözlemlediğiniz birer demokratik uygulamayı çizimle afişe ekleyiniz.
4. Yönetimin babadan oğula geçtiği bir ülkede yaşasaydık hayatımızda nelerin farklı olacağını afişin altına iki üç cümleyle yazınız.
5. Afişinizi sınıfa tanıtınız ve cumhuriyeti korumak için neler yapabileceğimizi birlikte tartışınız.

★ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçüt	Tam (3)	Kısmen (2)	Henüz değil (1)
Kavram bilgisi	Demokrasi ve cumhuriyetin nitelikleri doğru	Bazı nitelikler eksik	Nitelikler hatalı
İlişki	Ortak temel ve farklar açıkça gösterilmiş	İlişki kısmen gösterilmiş	İlişki gösterilmemiş
Günlük hayat örnekleri	Üç ortamdan uygun örnek var	Bir ya da iki örnek var	Örnek yok
Sunum ve iş birliği	Sunum anlaşılır, görevler adil paylaşılmış	Kısmen anlaşılır	Sunum yapılmamış

Tuzağa düşme!

Yanılgı avı: Demokrasi ve cumhuriyet

- ✗ “Demokrasi yalnızca seçim günü oy vermektir.” → ✓ Demokrasi; görüş bildirmeyi, dilekçe vermeyi, farklı düşüncelere saygıyı ve katılımı her gün kapsar.
- ✗ “Cumhuriyette devlet başkanı ömür boyu görev yapar.” → ✓ Cumhuriyette devlet başkanı belirli bir süre için seçilir.
- ✗ “Çoğunluk ne isterse yapar, azınlıkta kalanların hakları önemsizdir.” → ✓ Çoğunluğun kararı uygulanırken azınlıkta kalanların hakları da korunur.
- ✗ “Hukukun üstünlüğü yalnızca vatandaşların kanunlara uymasıdır.” → ✓ Yöneticiler dâhil herkes kanunlara uymak zorundadır.
- ✗ “Demokrasi ile cumhuriyet aynı anlama gelir.” → ✓ Cumhuriyet bir yönetim biçimidir; demokrasi kararların katılımla alındığı anlayıştır. İkisi birbirini tamamlar.

Ne öğrendik?

1. Demokrasi ile cumhuriyetin ortak temeli nedir?

2. "Cumhuriyet devleti kimin yönettiğini, demokrasi kararların nasıl alındığını anlatır." ifadesini kendi sözcüklerinizle açıklayınız.

3. Kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanınması demokrasinin hangi niteliğiyle ilgilidir?

4. Aşağıdakilerden hangisi demokrasi ile cumhuriyetin birbirini tamamladığını en iyi gösterir?
   A) Cumhuriyetin her yıl 29 Ekim'de kutlanması
   B) Cumhuriyetin yöneticileri seçimle belirlemesi, demokrasinin bu seçimlerin özgür ve adil olmasını sağlaması
   C) Bayrağın kırmızı ve beyaz renkli olması
   D) Meclisin Ankara'da bulunması

Notlarım

Konu Testi

✓ Ne öğrendik?

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyunuz. Her sorunun doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Bir mahallede muhtarlık seçimi yapılacak. Kanunun aradığı şartları taşıyan Ayşe Hanım muhtar adayı olmak için başvuruyor. On sekiz yaşını yeni dolduran torunu Can da bu seçimde ilk kez oy kullanacak. Bu durum demokrasinin hangi niteliğiyle doğrudan ilgilidir?
   A) Seçme ve seçilme hakkı
   B) Hukukun üstünlüğü
   C) Çoğulculuk
   D) Özgürlük

2. Bir okulda öğrenciler, okul gazetesinde farklı düşünceleri savunan yazılar yayımlıyor. Farklı kulüpler kurulup her kulübün görüşü dinleniyor. Çoğunluğun seçtiği etkinlik yapılırken diğer kulüplerin hakları da korunuyor. Bu durum demokrasinin hangi niteliğine örnektir?
   A) Eşitlik
   B) Hukukun üstünlüğü
   C) Çoğulculuk
   D) Seçilme hakkı

3. Bir ülkenin vatandaşları dört yılda bir yapılan seçimlerle devlet başkanını belirliyor. Başkanın görev süresi dolunca yeniden seçim yapılıyor. Bu ülkenin yönetimi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?
   A) Yönetim, aynı aileden birine devredilerek sürer.
   B) Devlet başkanı ömür boyu görev yapar.
   C) Egemenlik tek bir kişiye aittir.
   D) Yönetim, cumhuriyetin niteliklerine uygundur.

4. Bir ilçede bir kamu görevlisi, park etmenin yasak olduğu bir yere araç bırakıyor. Görevlinin ayrıcalığı olmuyor ve diğer vatandaşlar gibi ceza alıyor. Bu durum demokrasinin hangi niteliğini gösterir?
   A) Hukukun üstünlüğü
   B) Katılım
   C) Çoğulculuk
   D) Özgürlük

5 Hayalî bir ülkede devlet başkanı beş yılda bir yapılan seçimle belirleniyor ve yönetim babadan oğula geçmiyor. Ancak seçimlere yalnızca tek bir aday katılabiliyor, aday olmak isteyen başka kişilere izin verilmiyor. Bu ülkenin yönetimiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Yönetim bir aileye ait olduğu için bu ülke cumhuriyet değildir.
B) Devlet başkanı seçimle gelse de seçimler özgür ve çoğulcu olmadığı için demokrasi eksiktir.
C) Seçim yapıldığı için bu ülkede demokrasinin bütün nitelikleri vardır.
D) Seçimlere tek aday katılması, çoğulculuğun güçlü olduğunu gösterir.

6 Bir mahallede çöp konteynerlerinin yetersiz olduğunu düşünen sakinler imza topluyor, belediyeye başvuruyor ve mahalle toplantısında görüşlerini söylüyor. Bu davranışlar demokrasinin hangi niteliğine örnektir?

A) Çoğulculuk
B) Seçilme hakkı
C) Katılım
D) Millî egemenlik

KENDİME NOT

Bu konuda	Evet	Kısmen	Henüz değil
Günlük hayattaki demokratik uygulamalara örnek verebiliyorum.			
Demokrasinin temel niteliklerini sayıp açıklayabiliyorum.			
Cumhuriyetin niteliklerini örnekleriyle anlatabiliyorum.			
Demokrasi ile cumhuriyet arasındaki ilişkiyi açıklayabiliyorum.			
Cumhuriyeti korumak için neler yapabileceğimi biliyorum.			

Notlarım

Cevap Anahtarı

Ön Değerlendirme

1. **D.** Sınıf başkanı seçimi, öğrencilerin kendi temsilcisini belirlediği demokratik bir uygulamadır.
2. **D.** Cumhuriyet 29 Ekim 1923'te ilan edilmiştir.
3. **Y.** Demokraside herkesin görüşü önemlidir ve kararlar katılımla alınır.
4. **D.** Vatandaşlar yöneticilerini seçimle belirler.
5. **Y.** Kurallar yöneticiler dâhil herkes için geçerlidir.

1. Hayatımızdaki Demokrasi

1. Örnek: Hafta sonu nereye gideceğimize ailece konuşarak karar verdik.
2. Örnek: Sınıf başkanı seçimi, okul meclisi seçimi, öneri kutusu.
3. Örnek: Durumu belediyeye dilekçeyle bildirebilir ya da muhtara iletebilirim.
4. **C.** Kararların tek kişi tarafından, başkalarının görüşü alınmadan verilmesi demokrasiye aykırıdır.

2. Demokrasinin Temel Nitelikleri

1. Eşitlik ve seçme hakkı zedelenir.
2. Hukukun üstünlüğü: Kurallar yöneticiler dâhil herkes için geçerlidir.
3. Doğru değildir. Çoğulculuk ve özgürlük, farklı düşüncelere saygı göstermeyi gerektirir.
4. **B.** Yönetme yetkisinin millete ait olduğunu anlatır.

3. Cumhuriyet ve Nitelikleri

1. Cumhuriyet 29 Ekim 1923'te ilan edilmiştir.
2. Seçimle ve belirli bir süre için göreve gelirler.
3. Örnek: Kurallara uymak, başkalarının haklarına saygı göstermek, görüşümü saygıyla söylemek.
4. **C.** Yönetimin babadan oğula geçmesi cumhuriyete aykırıdır.

4. Demokrasi ile Cumhuriyetin İlişkisi

1. Millî egemenlik ve hukukun üstünlüğü.

2. Örnek: Cumhuriyet, devleti milletin seçtiği kişilerin yönettiğini belirtir. Demokrasi, bu kişilerin kararları herkesin katılımıyla, özgürlük ve eşitlik içinde almasını anlatır.
3. Eşitlik ile seçme ve seçilme hakkı.
4. **B.** Cumhuriyetin seçim düzeni ile demokrasinin özgür ve adil seçim anlayışı birlikte işler; bu, iki kavramın birbirini tamamladığını gösterir. Diğer seçenekler ilişkiyi göstermez.

Konu Testi

1. **A.** Ayşe Hanım'ın aday olması seçilme, Can'ın oy kullanması seçme hakkıdır. Hukukun üstünlüğü kuralların herkese uygulanmasıyla, çoğulculuk farklı görüşlerin bir arada olmasıyla, özgürlük düşünceyi açıklama ve inandığı gibi yaşamayla ilgilidir.
2. **C.** Farklı düşüncelerin bir arada var olması ve azınlığın haklarının korunması çoğulculuktur. Eşitlik herkese kanunların aynı biçimde uygulanmasıdır, burada bunu anlatan bir durum yoktur.
3. **D.** Yöneticinin seçimle ve belirli bir süre için gelmesi cumhuriyetin niteliğidir. A, B ve C cumhuriyete aykırıdır.
4. **A.** Kuralların yöneticiler ve görevliler dâhil herkes için geçerli olması hukukun üstünlüğüdür.
5. **B.** Devlet başkanının belirli bir süre için seçilmesi cumhuriyetin niteliğidir. Ancak tek adaylı seçimde seçilme hakkı ve çoğulculuk yoktur; cumhuriyetin seçim düzeni demokrasiyle tamamlanır. A soruyla çelişir. C ve D yanlıştır, çünkü seçim tek başına demokrasi değildir ve tek aday çoğulculuğa aykırıdır.
6. **C.** İmza toplamak, başvuru yapmak ve görüş bildirmek kararlara katkı sunmaktır; bu katılımdır.

Notlarım